

Prof.univ.dr. IOAN SONTAI

Facultatea de Științe Juridice și Administrative - Sibiu

***REFORMA CURRICULARĂ ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL SUPERIOR ADMINISTRATIV
ÎNTRE TRADIȚIE ȘI MODERNITATE***

Tema propusă spre abordare nu poate fi corect tratată fără o scurtă introducere asupra problematicii generale a pregătirii funcționarilor pentru administrația publică.

De la bun început trebuie însă făcută cuvenita distincție asupra faptului că în vreme ce administrația publică centrală își recrutează, de regulă, lucrătorii din domeniul strict profesional - de exemplu, economic pentru finanțe, școlar pentru învățământ, medical pentru sănătate, etc. - fiind necesară doar o pregătire complementară, cu valoare adiacentă, pentru specialistul ajuns în cadrul executivului, iar administrația teritorială și locală cu caracter reprezentativ (primar, prefect, consiliu) își desemnează reprezentanții pe criterii politice, inclusiv electorale, în schimb în cazul aparatului acesteia din urmă, dar și al celui aparținând guvernului ori departamentelor cu implicații teritoriale se pune problema pregătirii, de la bun început, a funcționarului public de carieră având o pregătire de specialitate adecvată postului pe care îl ocupă (de exemplu, secretar de primărie, de prefectură, inspector, referent, lucrător în serviciul de stare civilă, autoritate tutelară, etc).

În lipsa unui învățământ corespunzător dublat de o lipsă, tot atât de cronică, a statutului profesional al funcționarului public (1), adică în contextul inexistenței dreptului la carieră (2), problema dobândește conotații de-a dreptul hamletiene care și-au găsit și, din păcate, își mai găsesc, "rezolvarea" printr-o politica amatoristă de transformare a celei de a doua puteri în stat într-o sinecură a recompenselor politice de tot felul atât în cazul funcțiilor de conducere, dar și a multora din cele de execuție, prin trimiterea sau debarcarea, uneori a celor care nu mai corespundeau criteriilor de carieră politică, legislativă.

Consacrarea separației puterilor în stat (3) a condus, chiar din veacurile trecute, la o configurație aparte a puterii executive, iar ulterior expansiunea administrației de stat

impusă de implicarea tot mai profundă a statului în gestionarea, prin serviciile sale publice, a unei diversități tot mai crescânde de nevoi sociale colective (4), a determinat treptata profesionalizare a cadrelor din administrația publică.

Dacă legislativul, ca și autoritățile executive reprezentative (premier, prefect, primar, consilier) nu cer, în general, o anumită pregătire administrativă, în vreme ce magistratura are nevoie numai de juriști anume calificați pentru misiunea sa, în cazul administrației publice generale, mai ales pe plan local, au fost găsite formule unilaterale, înguste, iar alteori mixte, eclecticice, de pregătire profesională, ambele soluții fiind rezolvări de circumstanță, neviabile dar și ineficiente.

În acest sens vreme îndelungată, facultăților de drept, precum și celor economice (5) le-a revenit, printre altele, sarcina de a asigura cât de cât o pregătire, apreciată ca minimală pentru cadrele licențiate destinate sectorului public (de stat) al administrației cu remarcă asupra unei stări negative și anume, învățământul juridic nu oferea suficiente cunoștințe economice, iar cel economic suficiente cunoștințe juridice absolvenților lor.

România interbelică a manifestat unele preocupări constante în acest domeniu atât în privința reglementărilor juridice privind statutul funcționarului public (6) cât și sub aspectul pregătirii funcționarilor de carieră (7).

România postbelică de după anul 1947, dimpotrivă, preocupată fiind de suprimarea și înlocuirea aparatului de stat, inclusiv cel administrativ, a abrogat legislația în materie (8), înlocuită, la scurt timp, cu Codul Muncii (9), și a desființat formele instituționale de pregătire profesională a funcționarilor, inclusiv Institutul de Științe Administrative al României (10), unificând învățământul juridic cu cel administrativ, urmată de lichidarea celui din urmă (11).

Toate aceste măsuri cu un scop politic bine determinat au condus la deprofesionalizarea administrației și la pierderea statutului lucrătorilor ei în contextul unui dur proces de epurare profesională și substituire politică a funcționarilor de carieră.

Totuși, precedentul regim politic, mai ales după 1965, a resimțit nevoia creării unui aparat administrativ adecvat nevoilor planificării economice și sociale, datorită monopolului exhaustiv al statului în acest domeniu, ceea ce a impus revenirea la și recunoașterea caracterului profesionist al unei bune părți a activității executive și a specialiștilor din cadrul ei (12).

De aceea, începând cu 1969, se înființează la București, în cadrul Facultății de Drept o secție nouă de științe administrative, iar în 1971 la Sibiu se organiza o facultate cu profil economico-administrativ în cadrul universității clujene (13).

În anul 1974 cele două profile se reunesc sub denumirea comună de drept economic-administrativ funcționând astfel până la desființarea lor în 1987 la Sibiu și 1993 la București.

Dacă planul de învățământ al profilului comun corespundea, în linii mari, nevoilor de moment ale administrației din acele vremuri (plan economic și financiar centralizat, o puternică subordonare ierarhică națională, etc), totuși statutul absolventului a fost cât se poate de ambiguu datorită interferenței juridicului cu economicul, ceea ce a dus la o respingere profesională a acestuia atât de către economiști cât și de către juriști, determinând o reorientare profesională masivă către aceste sectoare (inclusiv în baza unor examene de diferență) ceea ce a golit efectiv executivul de o bună parte din cadrele anume calificate pentru el.

După 1989 evoluția fenomenului a fost deosebit de ezitantă.

În anul 1993 se reînființează profilul de drept economic-administrativ datorită unei nevoi stringente de cadre de specialitate în executiv (apreciate la circa 10.000 de persoane) - în cadrul facultăților și universităților de stat, atât cele deja tradiționale, București, Sibiu, cât și la altele noi, Galați, Târgu-Mureș, Târgu-Jiu, Târgoviște, etc. cu o durată a studiilor de 4 ani.

În anul universitar 1995/1996 secțiile de drept economic-administrativ ajunse în anul III de studiu sunt desființate, exact când trebuiau să-și definească profilul, fiind trecute în cadrul științelor juridice, concomitent cu înființarea specializării Administrație Publică cu durata cursurilor de 4 ani - în cadrul marilor universități din țară- la facultăți cu științele politice (Cluj-Napoca) sau cu dreptul (Sibiu) ori în învățământul economic (A.S.E. București, Universitatea A.I.Cuza Iași) și în mod distinct, de sine stătător numai la Școala Națională de Științe Politice și Administrative (București).

În anul universitar 1996/1997 în cadrul SNSPA se înființează colegiul de administrație publică locală cu durata studiilor de 3 ani având filiale teritoriale la universitățile din București, Cluj-Napoca, Iași, Craiova și Sibiu, trecute apoi în anul următor în subordinea respectivelor instituții.

Concomitent și învățământul superior privat urmează o evoluție în același sens, deoarece constatăm organizarea profilului de științe juridice și administrative la Universitatea Creștină "Dimitrie Cantemir" și la Universitatea "Spiru Haret" ambele din București, precum și înființarea a numeroase colegii de administrație publice și secretariat, birotică, etc. cu durata studiilor de 3 ani - la Cluj-Napoca, București, Iași, dar și în învățământul de stat la Drobeta Tr.Severin, Satu-Mare, Bistrița-Năsăud, etc.

Privitor la planurile de învățământ ale profilului de administrație publică, cu durata de 4 ani ele au fost elaborate în comun de către reprezentanții cvasitotalității secțiilor reuniți în anul 1995 la Sibiu sub patronajul M.E.N., ele servind (plan unic) ca model și pentru C.N.E.A.A în vederea autorizării, urmând, probabil că după prima promoție de absolvenți din anul 1999 să se analizeze și să se rediscute, eventual, chiar să se revadă aceste planuri în lumina reformei curriculare din învățământul superior românesc.

Ce deficiențe prezintă aceste planuri și ce se impune în vederea unei reale și eficiente reforme?

Cu privire la învățământul de lungă durată:

- în primul rând, funcționarea în cadrul sau pe lângă ori împreună cu specializări dintre cele mai diferite (politologie, sociologie, economie, etc) a condus la o "deformare" a planurilor de învățământ inițiale determinată, credem, fie de necunoașterea exigențelor reale ale administrației publice din teritoriu, fie din nevoia de asigurare a unor norme didactice corespunzătoare la secțiile neadministrative concretizată în abateri serioase față de planul inițial, fără putința unei evaluări reale a acestuia la finele studiilor de către prima promoție;
- în al doilea rând, dificultăți în derularea și evaluarea procesului de învățământ bazat pe mai multe planuri tranzitorii în curs de desfășurare;
- în al treilea rând, dificultăți de autorizare, în perspectiva chiar de acreditare din partea CNEAA;
- în al patrulea rând, eliminarea cadrului unitar de pregătire pentru un sector unitar ca cerințe comune, cel administrației publice (locale);

În cazul colegiilor de scurtă durată:

- în primul rând, planurile actuale de învățământ nu reflectă nevoile reale ale administrației publice în pregătirea viitorului specialist, iar unele grupe de discipline nu corespund nevoilor practice ce se impun absolventului de colegiu;
- în al doilea rând, planul de învățământ de scurtă durată nu este corelat cu cel de lungă durată de la același profil de aici și dificultăți de asigurare a continuității de pregătire a celor care trec de la studiul scurt de 3 ani la cel lung de 4 ani.

Ce probleme se ridică, în principiu, în momentul actual în problema analizată:

- în primul rând, asigurarea compatibilizării tuturor planurilor de învățământ atât între ele (cele de 4 ani, cele de 3 ani) (14), dar și între cele de scurtă durată de cele de lungă durată;
- în al doilea rând, trecerea pe sistemul unitar al creditelor transferabile chiar din acest an universitar (15);
- în al treilea rând revederea reformei curriculare și prin prisma recomandării Consiliului Europei în conformitate cu care specializarea (16) administrație publică face parte din profilul științe juridice.